

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Zaman Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi

Investigation of Physical Education and Sport Teacher Candidates' Time Management Skills

Çağdaş CAZ, H. Mehmet TUNÇKOL

ORJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

Çağdaş CAZ¹
H. Mehmet TUNÇKOL²

¹ Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
² Karadeniz Teknik Üniversitesi- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Yazışma Adresi/Correspondence:
Çağdaş CAZ
Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
Anadolu Hisarı Kampüsü, Beykoz- İSTANBUL, TÜRKİYE/TURKEY
caz@caz@marmara.edu.tr
mtunckol@ktu.edu.tr

NOT: Bu çalışmanın özeti, 7. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi (15-17 Mayıs 2014, Karaman)'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Geliş Tarihi/Received: 20/08/2014
Kabul Tarihi/Accepted: 13/03/2015

Özet

Bu araştırmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının zaman yönetimi becerilerini incelemektir. Çalışma grubunu, Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nde okuyan 47'si kız, 94'ü erkek olmak üzere toplam 141 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; 'Kişisel Bilgi Formu' ve 'Zaman Yönetimi Ölçeği' kullanılmıştır. Veriler; t-tesisi, Anova ve Manova kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre zaman yönetimi konusunda daha olumlu beceriler sergiledikleri tespit edilmiştir. Ayrıca, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilere oranla genel zaman yönetiminde daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Öğretmen, Zaman

Abstract

The purpose of this study was to examine the time management skills of Physical Education and Sport Teacher candidates. The study group consisted of 47 female and 94 male totally 141 students who study in Department of Physical Education and Sport Teaching of Karadeniz Technical University School of Physical Education and Sport. 'Demographic Form' and 'Time Management Inventory' were used as data collecting tools. Data was analyzed by t-test, Anova and Manova. It was found out that female students have positive time management skills than male students. Also, it was determined that 2nd, 3rd and 4th grades students have more successful time management skills than 1st grades.

Keywords: Physical Education, Sport, Teacher, Time

Zaman kavramı, her gün yenilenen bir biçimde insana sağlanan büyük bir mucizedir (İşcan, 2008). Bir başka ifadeyle, “zaman”, az bulunan bir kaynaktır, dahası son derece değerli eşsiz bir kaynaktır. Ama para gibi toplanamaz, hammadde gibi depolanamaz (Adair, 2006; Mackenzie, 1989). Demirtaş ve Özer (2007) zamanın önemini; “Herkesin elinde bulunan, kullanabileceği zaman miktarı aynıdır. Çoğumuz, yeterli zamanımız olmadığından yakınıyoruz; ama yine de bakarız ki, içimizden bazıları, aynı süre içinde diğerlerine göre daha fazla iş yapmayı becerirler. Bunun nasıl olabileceğini kavrayabilmek için zamanı, “can alıcı bir mesele” olarak görmek gerektiği” şeklinde vurgulamışlardır.

Teknolojik gelişmeler sayesinde, önceden günlerce ya da aylarca sürecek işler, günümüzde çok daha kısa sürede halledilebilmektedir. Yaşam tarzının bu denli hızlanması, insanlar üzerindeki zaman baskısını artırmış ve çağın insanı zaman yetersizliği sorunuyla daha çok karşı karşıya kalmıştır. Bu sorun, insanların zamanlarını etkili ve verimli bir şekilde yönetmelerini gündeme getirmiştir (Kocabaş ve Erdem, 2003).

Değişen hayat şartları ile insana zaman yetmez hale gelince, günü etkili değerlendirmede plan yapma zorunluluğunu doğurmuştur (Andıç, 2009). Bu nedenle; zamanın; sınıfta, okul içi etkinliklerde etkili ve verimli kullanılmasında zaman yönetimi becerilerinin önemli bir rolü vardır (Varışoğlu, Şeref ve Yılmaz, 2012). Yaşanan sürekli değişimlerin ve gelişmelerin içerisinde “zaman yönetimi” kavramı, eğitim hayatı içinde ayrı bir önem taşımaktadır (Macan, Shahani, Dipboye ve Phillips, 1990). Zaman yönetimi, bireysel açıdan kişinin özel ve iş hayatında amaçlarına etkili ve verimli bir şekilde ulaşabilmesi için planlama, organize etme ve kontrol etme gibi yönetim fonksiyonlarını kendi faaliyetlerine uygulama sürecidir (Kocabaş ve Erdem, 2003).

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı, dünya üzerinde yer alan ülkelerde sürekli olarak değişimlerin ve gelişmelerin yaşandığı bir çağdır. Yaşanan bu değişim ve gelişmelerin etkisi, tüm toplumsal sistemlerde olduğu gibi eğitim sistemi içinde de görülmektedir (Akın, Çıray ve Sönmez, 2013). Bu nedenle öğretim sürecindeki aktif unsurlardan biri olacak olan öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerisinin önemini kavraması ve bireysel olarak zaman yönetimi konusundaki farkındalıklarının artırılması oldukça önemlidir (Varışoğlu ve ark., 2012). Zaman yönetiminin eğitim içindeki yeri düşünüldüğünde, bireylerin eğitim hayatı için ne kadar değerli olduğu anlaşılabilir. Özellikle üniversite eğitimi, öğrenciler için farklı etkinlik bileşenlerinin keşiştiği ve bireylerin gelecekteki yaşamı açısından oldukça önemli bir süreci ifade etmektedir. Bu nedenle, üniversite yaşamının karmaşık yapısı zaman yönetimini üniversite dönemi için daha elzem hale getirmektedir (Sugötüren, Ballı ve Gökçe, 2011). Zamanın etkin ve verimli kullanılması Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının özen göstermesi gereken bir konudur. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının sahip oldukları zamanı iyi yönetmeleri, verimli bir eğitim sistemi ve sağlıklı bir gelecek açısından önemli olacaktır.

Zaman yönetimi becerilerine ilişkin edinilen bilgiler doğrultusunda, bu kavramın gündelik hayat açısından da son derece önemli olduğu algılanabilir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; Aslan ve Yılmaz (2002), Alay ve Koçak (2003), Caz (2014), Erdul (2005), Sugötüren ve ark. (2011) gibi bazı araştırmacıların bu alanda çeşitli araştırmalar yaptıkları görülmektedir.

Mevcut çalışma ile elde edilen sonuçlar neticesinde beden eğitimi ve spor alanına katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çalışma ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının,

sahip oldukları zamanı algılamalarına ve bu zamanı daha objektif kullanabilmelerine, zaman yönetimine dair davranışları ortaya koymalarına, zamanı etkin kullanmalarına engel olan zaman tuzaklarından kurtulma yollarını belirlemelerine öncülük edileceği de düşünülmektedir.

Mevcut araştırmanın amacı; Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının zaman yönetimi konusundaki becerilerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkenine göre zaman yönetimleri nasıldır?
2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının sınıf değişkenine göre zaman yönetimleri nasıldır?

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 47'si kız (% 33,3) ve 94'ü erkek (% 66,7) olmak üzere toplam 141 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 26'sı 1. sınıfta, 34'ü 2. sınıfta, 40'ı 3. sınıfta ve 41'i ise 4. sınıfta öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen, Alay ve Koçak (2002) tarafından Türkçe'ye uyarlanıp üniversite öğrencilerine uygulanan, 27 madde ve 3 alt boyuttan oluşan "Zaman Yönetimi Ölçeği" ile araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Zaman Yönetimi Ölçeği; Ölçeğin Cronbah alfa katsayısı 0,81 olarak tespit edilmiştir. Bu ölçek; 16 maddelik Zaman Planlaması (ZP), 7 maddelik Zaman Tutumları (ZT) ve 4 maddelik Zaman Harcattırıcılar (ZH) olmak üzere 3 alt boyut ve toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Zaman planlaması alt boyutuna ilişkin değerler; min=1,44, max=4,31 güvenirlik katsayısı ise 0,876'dır. Zaman tutumu; min=2,29, max=4,43 güvenirlik katsayısı ise 0,286'dır. Zaman harcattırıcılar; min=1,50, max=5,00 güvenirlik katsayısı ise 0,486'dır. Genel zaman yönetimine ait değerler; min=2,04, max=4,22 güvenirlik katsayısı ise 0,81'dir. Orijinal ölçekte olduğu gibi, her madde 5 üzerinden puanlanmıştır ve "her zaman, sık sık, bazen, nadiren ve hiç" seçeneklerinden oluşan beşli derecelendirme kullanılmıştır. Ayrıca ZH alt boyutundaki maddeler (24, 25, 26 ve 27.) "negatif maddeler" olduğu için, veriler girilirken puanlama terse çevrilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu ise, öğrenciler hakkında cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm, güncel transkript notu ve aktif olarak ilgilenilen spor branşını belirlemeye yönelik 6 maddeden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Mevcut araştırmada kullanılan veri toplama araçları, gerekli izinler alındıktan sonra, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarına derslerin başlangıcından önce yazılı yönerge haricinde sözlü bilgilendirme de yapılarak ve gönüllülük esasına bağlı kalınarak uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarından toplanan veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak analiz işlemi SPSS programında gerçekleştirilmiş, analiz yöntemi olarak bağımsız iki grup için t-testi, tek yönlü ANOVA ve MANOVA analizi kullanılmıştır. Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için ise Scheffe testi yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi, 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının “cinsiyet” değişkenine göre zaman yönetimi becerilerinde anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	t	P
Zaman Planlaması (ZP)	Kız	47	53,9149	2,974	,003*
	Erkek	94	48,4894		
Zaman Tutumları (ZT)	Kız	47	24,1489	,494	,622
	Erkek	94	23,8936		
Zaman Harcattırıcılar (ZH)	Kız	47	13,8298	1,667	,098
	Erkek	94	13,0319		
Genel Zaman Yönetimi (GZY)	Kız	47	88,1915	2,94	,004*
	Erkek	94	81,9468		

P<0.05

Tablo 1 incelendiğinde, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkene göre, zaman planlaması alt boyutunda ve genel zaman yönetiminde kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir (t=2,974; p=0,003<0,05; kız=53,9149 > erkek=48,4894 ve t=2,94; p=0,004<0,05; kız=88,1915>erkek=81,9468).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının “sınıf” değişkenine göre zaman yönetimi becerilerinde anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin Manova ve Anova testleri yapılmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. ZP, ZT ve ZH alt boyutlarının sınıf değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerlerini gösteren ANOVA sonuçları

Değişken	Sınıf	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Zaman Planlaması	1	26	2.4	0.57	3-137	9.076	.000
	2	34	3.1	0.56			
	3	40	3.1	0.67			
	4	41	2.9	0.50			
Zaman Tutumu	1	26	3.3	0.41	3-137	2.130	.099
	2	34	3.4	0.43			
	3	40	3.5	0.42			
	4	41	3.5	0.36			
Zaman Harcattırıcılar	1	26	2.6	0.72	3-137	.258	.856
	2	34	2.6	0.55			
	3	40	2.8	0.78			
	4	41	2.7	0.64			

P<0.05

Zaman yönetimi; zaman planlaması, zaman tutumu ve zaman harcattırıcılar puanları üzerinde yapılan MANOVA sonuçları, sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının ZY alt boyutları bakımından anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Wilks' Lambda (Λ)=0.938, $F(9,328)=3,502$, $p<.01$. Bu bulgu zaman planlaması, zaman tutumu ve zaman harcattırıcılar puanlarından oluşan doğrusal bileşenlerden elde edilecek puanların sınıflara bağlı olarak değiştiğini gösterir.

Ölçeğin üç alt boyutuna ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri ile sınıf değişkenine göre faktör bazında yapılan tek yönlü ANOVA sonuçları tablo 2'de gösterilmiştir. Buna göre, ZY'nin zaman planlaması alt boyutu puanı sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterirken, $F(3, 137)=9.076$, $p<.01$, zaman tutumu $F(3, 137)=2.130$, $p>.05$ ve zaman harcattırıcılar alt boyutları $F(3, 137)=.258$, $p>.05$ puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. 1. sınıf öğrencilerinin zaman planlaması puanı 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin puanlarından daha düşüktür.

TARTIŞMA

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının zaman yönetimi becerilerinin incelendiği çalışmadan elde edilen bulgular bu bölümde tartışılmıştır.

Caz (2014)'in Beden Eğitimi Öğretmenlerine; Gözel (2009)'in ilköğretim okulu öğretmenlerine; Eldeleklioğlu (2008)'nin lise öğrencilerine; Kıdak (2011)'in hastane yöneticilerine; Demirtaş ve Özer (2007)'in öğretmen adaylarına ve İşcan (2008)'in üniversite öğrencilerine yapmış oldukları çalışmalarda da cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıkların kadın öğretmenlerin ile kız öğrencilerin lehine olduğu sonucu çıkmıştır. Bu sonuçlar, mevcut çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Ayrıca, Alay ve Koçak (2003)'in yapmış olduğu "Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki" konulu çalışmada cinsiyet değişkeni sonucunda kız öğrenciler lehine anlamlı fark tespit edilmesi de mevcut çalışmanın cinsiyet değişkeni ile ilgili sonucu desteklemektedir.

Mevcut çalışmanın sonucunu desteklemeyen çalışmaya bakıldığında; Erdem, Pirinçci ve Dikmetaş (2004)'ın üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları araştırmada sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının zaman yönetimi becerilerinin incelendiği çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; cinsiyet değişkeninin t-testi sonucuna göre, adayların zaman planlaması alt boyutunda ve genel zaman yönetimi hakkındaki düşüncelerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ve bu farklılık kız öğrencilerin lehinedir. Öte yandan araştırmaya katılan adayların görüşlerinde zaman tutumu ve zaman harcattırıcılar alt boyutlarında kız ve erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının “sınıf” değişkeni Manova ve Anova testi sonucuna göre ise, “Zaman Planlaması” alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre; öğretmen adaylarının zamanlarını planlama konusunda başarılı oldukları ve zaman yönetiminde iyi beceriler kazandıkları söylenebilir. Çalışmanın zenginleşmesi açısından ve yapılacak çalışmalara kaynak oluşturması noktasında bazı öneriler yapılabilir. Beden eğitimi ve spor alanında zaman yönetimi ile ilgili akademik çalışmaların sayısı arttırılmalıdır. Çalışma sayısının arttırılmasının yanı sıra, zaman yönetimi ilişkin yapılacak çalışmalarda, araştırmaya dahil edilecek katılımcıların sayısı da arttırılabilir. Ayrıca, zamanın nasıl değerlendirilmesi ve yönetilmesi konusunda çeşitli seminerler düzenlenmeli, çeşitli gruplara kapsamlı eğitimler verilmeli ve zaman yönetimi ile ilgili yapılacak çalışmalarda bağımsız değişken sayısı arttırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Adair, J. (2006). *Etkili zaman yönetimi*. (Çev. Ömer Çolakoğlu). İstanbul: Babıali kültür yayıncılık.
- Akın, Z., Çıray, F. ve Sönmez, B. (2013). Öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri ile zaman yönetimi becerileri arasındaki ilişki. *İlköğretim online*, 12(3), 822-835.
- Alay, S. ve Koçak, S. (2003). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 9(3), 326-335.
- Andıç, H. (2009). *Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Aslan, S. ve Yılmaz, A. (2002). Örgütsel zaman yönetimi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), 25-46.
- Caz, Ç. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin zaman yönetimi becerilerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Demirtaş, H. ve Özer, N. (2007). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 44-56.
- Eldeleklioğlu, J. (2008). Ergenlerin zaman yönetimi becerilerinin kaygı, yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(3), 656-663.
- Erdem, R., Pirinççi, E. ve Dikmetaş, E. (2004). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi davranışları ve bu davranışların akademik başarı ile ilişkisi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 175-179.
- Erdul, G. (2005). *Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Gözel, E. (2009). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- İşcan, S. (2008). Pamukkale üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kıdak, B. L. (2011). Hastane yöneticilerinin zaman yönetimi tutumlarının belirlenmesi: İzmir ili eğitim ve araştırma hastaneleri uygulaması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 159-172.
- Kocabaş, İ. ve Erdem, R. (2003). Yönetici adayı öğretmenlerinin kişisel zaman yönetimi davranışları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 203-210.
- Macan, T. H., Shahani, C., Dipboye, R. L. and Phillips, A. P. (1990). "Collage students' time management correlations with academic performance and stress". *Journal of Educational Psychology*, 82(4), 760-768.
- Mackenzie, R. E. (1989). *Zaman tuzağı*. (Çev. Yakut Güneri). İstanbul: İlgı yayıncılık.
- Sugötüren, M., Ballı, Ö. M. ve Gökçe, H. (2011). Spor bilimleri ve teknolojisi yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin zaman yönetimi davranışları. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 91-96.
- Varışoğlu, B., Şeref, İ. ve Yılmaz, İ. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi algılarına yönelik bir içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 377-394.